

MELDURIN

Vil siga søguna um Føroyar og Danmark

– Eg vil siga søguna um Føroyar og Danmark og lýsa møtið millum tvær mentanir og tvígildu kenslurnar, sum finnast millum føroyingar og danir, sigur Lisbeth Nebelong, sum júst hevur gjørt sítt tríbókaverk liðugt, um Lisu, sum flytir til Føroya sum ung og vendir aftur sum vaksin

Marjun Dalsgaard

Hetta er ikke ein sjálvbiografi. Lisbeth Nebelong hevur ofta fingið spurningin, hvørt søgan um Lisu, sum flytir til Føroya sum hálv-vaksin, er ein sjálvbiografi, eins og føroyingar hava roynt at gita, hvør ið Kári man vera, sum stjelur hjarta hennara. Og tað er kanska ikki so lægið, at hon fær hendar spurningin, tí nógvar hendingar í bókini, eru hendingar, sum hon sjálf hevur verið úti fyri. Men søgan er reinur skaldskapur, og Kári er somuleiðis uppfunnin, sigur Lisbeth Nebelong.

Lisbeth Nebelong flutti til Føroya sum 10 ára gomul, tí pápi hennara skuldi arbeiða hjá Ríkisumboðnum. Ein flyting, sum setti síni spor í hjartað á lítlu skúlagentuni. Bráðliga var hon skrykt upp við rót úr sínum tryggu umstøðum, og flutt til Føroya at ganga í Nonnuskúlanum. Túrin við Tjaldrinum í januar mánað í 1965 gloymir hon aldrin. Rull og sjóverk í dagavis, og tá hon kom fram, var hon koyrd í ein gentuklassa í einum

strangum katolskum skúla, har hon einki skilti av tí, sum varð sagt. Upplivingar í skúlanum, sum til dømis at verða kallað danski lortur, og einki at skilja av tí hatri, sum onkuntið streymaði ímóti henni, vekja ring minni. Fyrstu tíðina bara græt hon, fortelur Lisbeth Nebelong. Hon fall tó skjótt til, og tá hon skuldi heim aftur til Danmarkar, hevði hon fest røtur í Føroyum, og tað var ein næstan líka stórir skelkur at flyta aftur til Danmarkar, sum tað hevði verið at flyta til Føroya.

Føroyar eru ein partur av mær

Lisbeth Nebelong kennir tað eins og Føroyar eru ein partur av henni.

– Hóast eg havi búð í Føroyum í eitt sera stutt tíðarskeið, eru Føroyar ein partur av mær. Eg haldi, eg eri ein sættapart føroyingur, sigur hon. Orsøkina heldur hon vera, at hon hevur búð í Føroyum í einum tíðarskeiði, har hon hevur verið sera opin, nevniliga fyrst sum barn, frá at hon var 10 til 12 ár, og síðani tá hon var 18 til 19 ár.

– Hetta er ein aldur, har tú sansar alt rundan um teg, og alt hevur sera stóra ávirkan á teg. Føroyar hava gjørt meg til tann, sum eg eri í dag – um eg ikki hevði hetta við, ja so hevði eg bara verið ein keðiligur danskari, sigur Lisbeth Nebelong.

Upplivingarnar, blandaðu kenslurnar og samleikin hava skapað ein longsul í henni at kanna, hvat tað er,

sum ger sambandið millum føroyingar og danir so trupult.

– Eg skilti ikki, hvat hini børnini høvdu ímóti mær, men eg merkti heilt týðuliga, at tað, at vera dani, var ikki gott, sigur Lisbeth Nebelong. Eg skilti eftir eina tíð, at eg var berari av eini figgindamynd, av tí at eg var danskari, og sum vaksin havi eg havt ein tørv á at skilja,

hvat hetta var fyri nakað, sigur Lisbeth Nebelong.

Tvígildar kenslur

Arbeiðið við tríbókaverkinum er tí ein roynd at skilja møtið millum føroyingar og danir, og Lisbeth greiðir frá tí við kærleikssøguni um Lisu og Kára. Hesi bæði, sum hava eitt inniligt og serligt samband, verða ikki par í lívinum, tí Lisa velur Kára frá. Hon heldur ikki, at tey kunnu liva saman, tí tey hava so ymiska bakgrund, men tey eru saman í sinninum. Sostatt letur hon Kára siga:

»Í 30 ár hava vit verið ferðafelagir í hvør sínum landi«. Við hesum staðfestir Lisbeth Nebelong, at Lisa og Kári eru sameind uttan mun til, hvar tey eru. Hóast at tey liva hvør sítt lív í ávikasvist Danmark og Noreg, hittast tey aftur í Føroyum og í seinastu útgávuni í tríbókaverkinum, Møde i mol, verður frástøðan teirra millum lýst við Muhammedsakini sum útgangsstøði. Danska Lisa er skelkað av tilburðinum í kjalavørinum av Muhammedtekingunum, men skilir við eitt, at Kári er eitt heilt annað stað. Í eyg-

unum á honum sær hon ikki bara, at hann er minni skelkaður enn hon, tá Dannebrog brennur, men eisini ein ferðil av teimum kenslum, sum byggja á vreiðina ímóti tí danska.

Skilji stríðið fyrri samleikan

Føroysku kenslurnar fyri dønnum sigur Lisbeth Nebelong seg skilja til fulnar, og hon minnist týðiliga, nær hon fyrstu fer skilti tað fult út.

– Í sambandi við mitt research arbeiði til Færø-blues var eg í einum húsum á Skarvanesi, sum í dag bert verða brúkt sum summerhús. Har stóðu nógvar gamlar bókur av øllum møguligum slag. Eg hugsaði ikki so nógv um tað beinanvegin, men tær vóru allar á danskum. Millum danskar klassikarar vóru uppslagsbókur og føroyskir klassikarar – alt var skrivað á danskum. Tá haldi eg, at eg fyrri fyrstu fer skilti, hvussu ótrúliga tungt tað hevur verið hjá føroyingum at skapa sín føroyska samleika. Bókur eru so grundleggjandi fyri okkara menning og mentunarliga samleika,